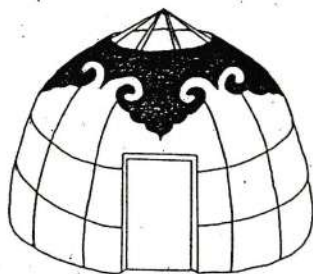
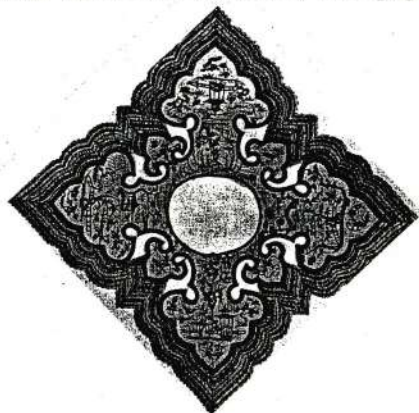

LIDT OM SYMBOLIKKEN
TEKSTILERNES
BETYDNING OG VIRKNING
PÅ MENNESKET OG MILJØET

Det var ikke en nem opgave for nomaden at føle sig tryk helt alene i et rundt filttelt lige i midten af en ørken, der udbreder sig i alle fire retninger til uendelighed midt på kosmos set i et større omfang. Det drejede sig ikke kun om at være selvforsynende med dyr og børn men også om at kunne klare sig igennem hårde tider med tørke og skypumper. Ved at fremstille alle brugsgenstande med stor omhu i skønne mønstre og kraftige farver, udsmykkede nomadkvinden teltet, så det strålede af varme og kærlighed skabende en fornemmelse af rigdom med alle de prydbånd, ophæng og tasker i forskellige former og størrelser rundt omkring i rummet. Disse tekstilers særlige rolle ud over deres almindelige funktion ses ikke kun i indretningen af teltet eller boligen, når de blev bosat, men også i beklædningsgenstandene. Ligesom kejseren i Kina modificerer sin stilling oppe på toppen af verden ved at understrege sin magt med en silkekrave, der peger på

de fire verdenshjørner i samme mønster som på filtteltet, syr kvinden af små stofstumper en kjole til sit barn med samme krave som kejseren broderet med de mest udviklede mønstre i fineste sting eller en hue til sin mand i skønneste farver rigt i de fornemmeste mosaikmønstre i klassiske farvesammensætninger. Og det hele bidrager til, at den enkelte får et identitetsløft og øget selvværd.

M1
M5

M4

Ud over at gøre tilværelsen behageligere ved at skabe et varmt, skønt og farverigt miljø, bærer gamle orientalske tekstiler mange gange symboler og særegenheder, som kun kan forklares ud fra, at de må have en særlig psykosomatisk kraft i retning af en tryghedsfornemmelse igennem følelsen af at have gjort alt - plus lidt ekstra for at føle sig tryk og velgærdet på alle fronter. Skønhed og varme gennem farverne, symboler og form forventes alle sammen at bidrage positivt til den store illusion, som livet på jorden kan opfattes at være.

I alle kulturer over hele verden har menneskene gennem tiderne fremstillet og brugt nogle små genstande uden andet formål end at være "lykkebringende" eller at afværge onde kræfter, også i Norden f.eks. i vikingetiden med dens masker,

som siges at have haft "skærmende" eller "skræmmende" virkning. Ligesom halmfletninger og hestesko har kvinden vævet og broderet et hør-håndklæde, et pragtstykke, og hængt det et synligt sted i boligen.

På det damaskvævede hør-håndklæde med kiler og kædefletninger, er der broderet en skrift:

"Bože chraň domov náš"

som på tjekkisk betyder "Gud beskytte vort hjem". Da skriften bærer tegn på hebræisk påvirkning i form, formoder jeg, at det er lavet af en jødisk kvinde fra Prag, hvor jeg har fundet dette stykke. Desværre har Gud ikke beskyttet deres hjem.

M3

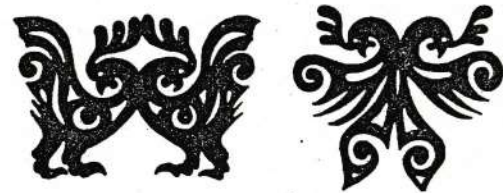
Brugen af amulet, talisman, fetich, maskot, nazarlık, juju og lign. har altid været vidt udbredt både i Afrika, Mellemøsten og Asien - også blandt indianerne i Amerika. Dette er knyttet til troen på, at disse genstande enten bringer mere held og lykke, virker helbredende eller holder de onde ødelæggende kræfter på afstand og afleder "det onde blik" eller beskytter mod en negativ virkning af evt. misundelse. Hvad angår oprindelsen eller tydingen, forsvinder sporene i de arkaiske animistiske religioner som totemisme og shamanisme. Det interessante er, at der er nogle væsentlige fællestræk, som er iøjnefaldende i så mange forskellige kulturer og i så stort et område som fra Marokko til den kinesiske grænse (selv om de ellers varerer enormt i materiale, størrelse, brugsværdi, udformning og indhold) - f.eks. brug af et centralt motiv i form af øjne (nazar boncuk), masker (taotie), trekanter eller romber (nuska); brug af opmærksomhedstiltrækkende prydnad med perler af glas, sten, frø, ben, hår eller bestemte træsorter, også knapper, mønter, metaldele og især havsnegle af en bestemt art: "kauri" (Cypres moneta), der brugtes som betalingsmiddel i byttehandel i stammesamfundene i Afrika; brug af magisk fyld i form af frø, rødder, træ, krydderi, ben - alt, der blev anvendt i medicinmandens eller shamanens ritualer. I Afrika fyldtes aneskulpturer, i Anatolien og Centralasien amulettbeholdere: "nuska" af stof, "Tumar" af metal blev også nogle gange fyldt med en afskrift af bøn efter egnens religion. Nogle gange er genstandene kun lavet som amuletter, og de anbragtes på sit eget og ens kære tøj, eller også på møbler, husdyr eller bil.

23 Esel mit dreieckigem Amulettbeutel aus Stoff, Samarkand, 1980

M4

Andre gange er de gemt på brugsgenstandene i form af særlige tegn eller forsætlige uregelmæssigheder anbragt på steder, hvor kun de fortrolige kan se dem i deres traditionelle håndværks-produkter. Alle sammen siges de at have en vis positiv psykosomatisk virkning.

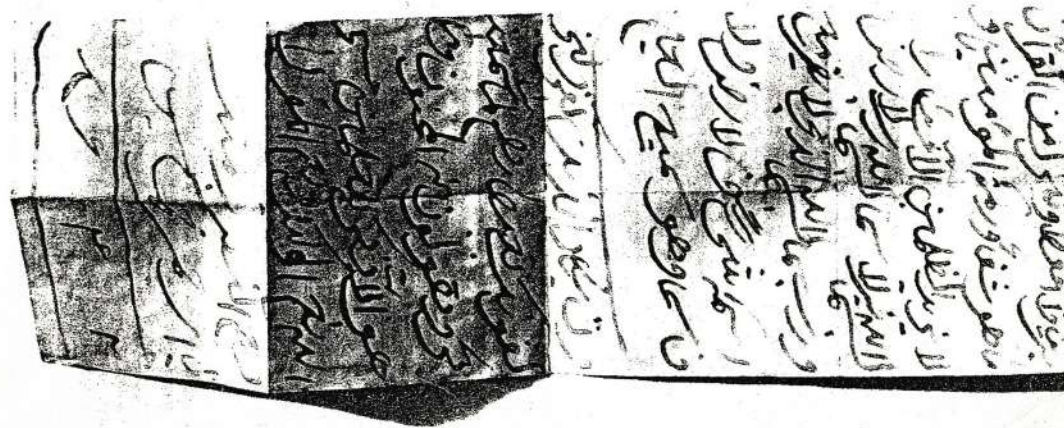
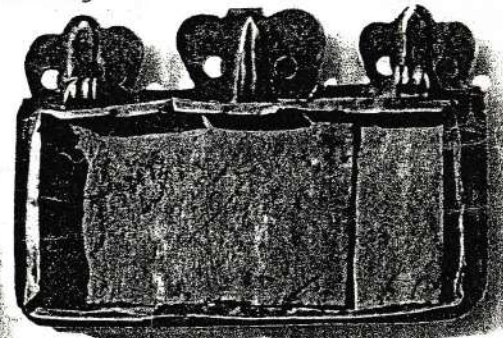
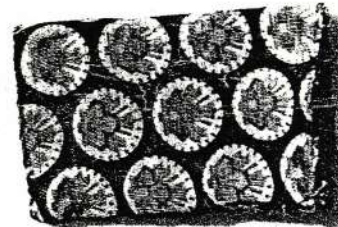

Hahnenpaare. In Leder geschnittene Silhouetten, gefunden im Pasyrigrab. Das rechte Hahnenpaar ist schon sehr abstrakt. Der Hahn, Sonnensymbol der Skythen, lebt heute noch in der russischen Volkskunst

Nogle gange er der lagt et stykke papir med en afskrift af en bøn fra Koranen i de trekantede amuletter (nuska). I montre 4 kan ses nogle trekantede amuletter. En af den har haft et stykke papir i. Af nysgerrighed har jeg åbnet det og set, at der ikke var skrevet noget på. Det er naturligvis kun et vidnesbyrd om min personlige skepticisme, da det kun virker, når den person, der bruger den som amulet, tror på dens virkning fuldt ud.

M5

24 Amulettbehalter, Stoffbeutel und Amulettpapier, Yonud-Turkmenen

M4